

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*О.М. Козакова, к. е. н, доцент
доцент кафедри економічних систем і управління
інноваційним розвитком
К.А. Козоровська, студент
Одеський національний політехнічний університет*

Всеохоплюючий інтенсивний характер переходу сучасної цивілізації від індустріального до постіндустріального суспільства пов'язаний, насамперед, із формуванням економіки знань. Досвід розвинених країн свідчить, що довгострокова конкурентоспроможність національної економіки забезпечується переходом саме до економіки, пріоритетом якої є знання, інтелект, інвестиції в формування людського капіталу. За підрахунками експертів, приріст ВВП в розвинених країнах за рахунок сучасних знань, нової інформації та інноваційних технологій становить від 50 до 70% [1].

Проблемі становлення та розвитку економіки знань присвятили свої дослідження такі вітчизняні та закордонні вчені як Ю. Бажал, П. Дракер, М. Згуровський, Ф. Махлуп, В.Семиноженко, Е. Тоффлер, Л. Федулова та ін. Концепція економіки знань – це сукупність поглядів, ідей науковців щодо переходу економіки до інтенсивного використання знань, заснованих на творчій праці переважної більшості зайнятих. На думку О. Гапоненко, економіка знань – це економіка, що створює, розповсюджує та використовує знання для забезпечення свого зростання та конкурентоспроможності [2]. В такій економіці знання збагачують та розвивають усі сфери суспільної діяльності, усіх її учасників і ведуть до створення інноваційних високотехнологічних благ та якісної системи освіти. Знання стають невід'ємними від продукту чи послуги, та, в свою чергу, набувають ознак особливого блага, якому притаманні дискретність, доступність для всіх та інформативність. Саме на цій основі можуть відкриватися нові можливості для

перетворення знань у нові технології та корисні винаходи. В широкому розумінні економіка знань є інноваційною економікою, бо тільки знання є основою для формування потреби у нововведеннях та їх втілення в життя [3]. В цьому плані для України, економіка якої на сьогодні характеризується переважно низько технологічними галузями (3-го і 4-го укладів), стоїть проблема вибору: чи обрати шлях повільного поступового розвитку і залишатися країною-аутсайдером за технологічною ознакою, чи зробити інноваційний прорив, який буде відзначатися стрімким розвитком галузей вищих укладів. Необхідні передумови для такого прориву в Україні є – це наявний людський капітал і достатньо високий рівень освіти та науки. Але має бути сформована здатність до комплексного процесу – не просто генерувати знання, а їх зберігати, прирощувати, оновлювати та використовувати з отриманням прогнозованих результатів. У зв'язку з цим вкрай значущою вбачається потреба у стратегічному управлінні процесом формування економіки знань. Як показує практика розвинених країн, стратегічна спрямованість на знання забезпечує:

- підсилення інвестиційної орієнтації на формування людського капіталу;
- можливість створення нових освітніх технологій;
- активізацію кооперування освіти, науки і виробництва;
- активізацію надання суспільству ефективних інформаційних та комунікаційних послуг;
- можливість створення комплексної системи освоєння наукових та технологічних нововведень.

Стратегічне управління процесом формування економіки знань має бути прерогативою держави. Держава повинна стати ініціатором, координатором економіки знань, формувати та стимулювати попит на знання в суспільстві. Активна політика держави має бути спрямована на:

- інвестування в формування людського капіталу, тобто інвестування в розвиток якісної і доступної системи освіти, системи підготовки і перепідготовки кадрів, медичного обслуговування, системи мотивацій і стимулів до творчої інтелектуальної праці;

- фінансування НДДКР як обов’язковий вклад держави в економіку, без якого неможливий інноваційний розвиток;
 - стимулювання фінансування науки та інноваційних розробок на всіх рівнях національної економіки;
 - посилення забезпечення захисту інтелектуальної власності через вдосконалення законодавчої бази;
 - забезпечення конкурентних умов господарювання на макро-, мезо- та регіональному рівнях;
 - структурування системи управління інноваційною сферою з визначенням повноважень кожного державного органу управління;
 - створення інституційного органу, до складу якого входили б урядовці, представники державних органів, громадських організацій, провідних підприємств, приватні особи, діяльність яких пов’язана з формуванням і розвитком людського капіталу.
- Успіх формування економіки знань потребує узгоджених дій, чіткого алгоритму прийняття управлінських рішень на всіх щаблях державної системи. Очевидно, що подальші дослідження науковців мають бути спрямовані на розроблення і обґрунтування державної стратегії економіки знань в Україні та сукупності методів й інструментів щодо її реалізації.

Список використаних джерел

1. Федулова Л.І. Економіка знань: Підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.І. Федулова. –Київ : Либідь – 2009. – 600 с.
2. Экономика, основанная на знаниях: Учеб. пособие / Под общ. ред. А.Л. Гапоненко. – М.: Изд-во РАГС, 2006. – 352 с.
3. Забарна Е.М. Наукове обґрунтування та запровадження системи організаційно-управлінських інновацій в розвитку регіону / Е.М.Забарна, Є.Ю.Щьокіна // Проблеми економіки. – 2017. – №3. – С.152-156.